

ječe hiše, katero naj bi ohranili, popravili in uredili, ne da bi bilo upanja, da pride kdo stanovat v njo; z eno besedo, gospodje moji, nikake koncesije (predprave) le v ta namen, da bi se izzivali drugi, ampak dejansko povspeševanje na podlagi modrih, ker izvedljivih zahtev. —

Toliko in tako je obljubil ministerski predsednik, grof Badeni, nam Jugoslovanom. Dve reči pa nam posebno ne dopadata v tej izjavi, namreč pravilo, ki velja za Rusine v Galiciji, naj velja tudi za nas, in besede o izzivalnih zahtevah. Rusinom se v Galiciji slabo godi. Poljaki delajo z njimi tako, kakor pri nas na Štajarskem in Koroškem Nemci s Slovenci, na Primorskem in v Dalmaciji pa Lahi s Slovenci in Hrvati. Na Galiskem, niti volitve niso proste; zato pa se je pretekli petek dne 13. dec., pripeljalo na Dunaj 250 Rusinov, da so se pri svetlem cesarju pritožili o nepostavnostih pri zadnjih deželnozborskih volitvah.

Drugo, kar se nam v tej Badenijevi obljubi ne dopade, pa so one besede o izzivalnih zahtevah. Mi Slovenci naj bi utegnili staviti izzivalne zahteve? Kar smo dozdej terjali, bolje prosili od vlade, to so vedno bile le skomne, ponižne zahteve. Seveda vlada ne sme vprašati naših zagriženih političnih nasprotnikov; kajti ti vedno kričé na vsa usta, da mi delamo nemir in Nemce kličemo na »korajžo«. Saj smo to videli letos, ko se je šlo za celjsko slovensko-nemško gimnazijo in pa ko je »Slovensko društvo« na shodih priporočalo, pod kakimi pogoji naj se naši deželni poslanci vrnejo v Gradec.

Tudi bi še lahko marsikatero grenko izustili o Badenijevi priliki od prazne hiše. Ali je mar celjska slov.-nemška gimnazija prazna? Prenapolnjena je, in nestrpljivo čakamo, kdaj da dobi toli potrebno vsoprednico. Toda naj bode dovolj! Gospod ministerski predsednik menda ni hotel preveč in prejasno obljubiti; kajti vsaka obljuba dela dolg. Tudi smo Slovenci postali že dokaj nezaupljivi gledé na obljube, ki se govorijo pri vladini mizi. Ako bode grof Badeni deloval po načelu pravičnosti, katero je toliko naglaševal v svojem prvem govoru, in se po tem ravnal ne samo v narodnem, ampak tudi v verskem in gospodarskem oziru, potem smejo biti zagotovljeni oni poslanci, ki podpirajo vlado, da za njimi stoji večina slovenskega ljudstva.

Cerkvene zadeve.

Zlata maša pri Sv. Magdaleni v Mariboru.

Kakor smo zadnjič kratko omenili, peli so dne 12. decembra zlato sv. mašo preč. g. Tomaž Rožanc, častni kanonik, dekan in župnik Sv. Magdalene v Mariboru. Gospod zlatomašnik so bili rojeni v Celju dne 12. dec. 1822, v mašnika pa so bili posvečeni od takrat že na smrt bolnega knezoškofa Frančiška Kutnarja v Št. Andražu dne 12. dec. 1845. Bili so nato za kaplana v Vuzenici (1845 do 1847), v Velikovu (1847), Žalcu (1847 do 1850), pri Sv. Duhu v Ločah (1850) in v Konjicah (1850 do 1852); nadalje provizor v Št. Lju pod Turjakom (1852 do 1855) in župnik v Pamečah od l. 1855. do 1871.

Dne 6. oktobra 1871 so postali preč. g. Tomaž Rožanc predmestni župnik pri Sv. Magdaleni v Mariboru, dne 1. dec. 1875 pa dekan novoustanovljene dekanije Maribor desni breg. L. 1876. so bili imenovani knezoškofijskim duhovnim svetovalcem, l. 1883. pa konzistorijalnim svetovalcem. Istega leta so jih odlikovali presvetli cesar z zlatim križcem s krono za zasluge,

leto pozneje pa so jih imenovali častnim kanonikom lavantinskega stolnega kapitelnja.

To je kratek životopis našega g. zlatomašnika. Koliko pa so v petdesetih letih mašništva dobrega storili v čast božjo in zveličanje duš, tega nam ni mogoče natanko opisati; to je zaznamovano v bukvah večnega življenja. Kako so gospod zlatomašnik milostljivemu knezoškofu in duhovščini ljubi in dragi, kako jih spoštujejo njihovi verniki, to se je pokazalo najlepše na dan njihove zlate sv. maše.

Že na predvečer jim je zapel moški zbor mari-borske podružnice sv. Cirila in Metoda tri prelepe pesmi. V četrtek, dne 12. dec. ob 8. uri so se pripeljali milostljivi knezoškof k Sv. Magdaleni. Pri slavlolu so jih pričakovali preč. gg. stolni korarji, g. zlatomašnik in nad dvajset duhovnikov ter velika množica vernega ljudstva, tudi lepo število belooblečenih deklic. Ko so bili došli v cerkev, začela se je zlata sv. maša. G. zlatomašniku je streglo pet gg. duhovnikov, in po sv. maši so g. zlatomašnik zapeli zahvalno pesem, katero je pela vsa cerkev, kakor poprej tudi lepe pesmi pri sv. maši.

Po sv. maši gredo mil. knezoškof z g. zlatomašnikom in vsemi duhovniki v župnišče. Mil. knezoškof povzamejo besedo ter častitajo g. zlatomašniku blizu s temi-le besedami: »Prečastiti gospod častni kanonik! Vaše današnje praznovanje petdesetletnice mašništva daje mi dobrodošlo priliko, da Vam izrečem zasluženost visjepastirsko priznanje za Vaše blagonosno, zares duhovniško delovanje.

Gospod častni kanonik ste kot goreč kateket in navdušen pridigar sejali dobro seme besede božje v hvaležna srca kristijanov. Klicali ste na to setev z vrednim in spodbudnim opravljanjem svetih skrivnostij in pobožno molitvijo ter s pobožnim premišljevanjem božji blagoslov. Bili ste neutrudljiv delivec sv. zakramentov in ste mnogo storili za pravo srečo sebi izročene črede s pobožnimi družbami in bratovščinami, posebno z bratovščino sv. Rožnega venca.

Pridobili ste si tudi neminljive zasluge s popravljanjem ali zidanjem cerkvenih stavb. Župnijsko cerkev v Pamečah, župnijsko pokopališče z lepo kapelo in župnišče pri Sv. Magdaleni v Mariboru ste Vi postavili, omislili dekanijški cerkvi pri Sv. Magdaleni zvonove in lepo prenovili podružnico sv. Jožefa. Vaše uradno poslovanje kot župnik in dekan je bilo vedno izgledno. Kot prisednik in poročevalec kn. šk. konzistorija ste meni in škofiji lavantinski storili velenjene usluge. Zares, »Vi ste čuli, v vsem delovali, opravljali delo evangelista, svojo službo dokončali«. (II. Tim. 4, 5.)

Zaradi tega Vam moram srečo voščiti, preč. g. častni kanonik in kn. šk. konzistorijalni svetovalec, da morete z veliko zadovoljnostjo gledati na svoje delovanje danes, na dan svoje zlate sv. maše, katero praznujete hvala Bogu še prav močni pri splošni radostni udeležbi. S tem s svojim visjepastirskim priznanjem za Vaše velezaslužno, mnogoletno delovanje v vinogradu škofije lavantinske sem sledil apostolski zapovedi, ki se glasi: »Kateri duhovniki so dobri predstojniki, so dvojne časti vredni, posebno ki delujejo v besedi in učenosti! (I. Tim. 5, 17). Samo jaz bi rekel, gospod kanonik, Vi ste trojne časti vredni: kot mašnik, kot čednosten mašnik, ki vedno gori in deluje za čast božjo in zveličanje duš. Naj Vam Gospod Bog vse trude in skrbi z najboljšim poplača, kar sploh more ljudem dodeliti. Zlati križec za zasluge s krono, ki diči Vaše prsi, naj se enkrat v krono večnega življenja spremeni!« —

S solznimi očmi so se na te besede gospod slavljenec zahvalili mil. nadpastirju za nezasluzeno počastitev, kakor so rekli, ter izročili zadnje dni življenja presv. Sreču Jezusovemu in Marijinemu. Nato jim je dekanijska

duhovščina izročila krasen brevir. Opoldne pa se je v župnišču zbralo okoli 35 gostov z mil. knezoškofo, ki so prvi nazdravili g. zlatomašniku, svojemu krstitelju, in jim izročili pohvalno pismo. Tudi več drugih gospodov se je oglasilo, vsak je hvalil kako čednost gosp. zlatomašnika. Vsi gostje, kakor gotovo tudi vsi zlatomašnikov prijatelji in magdalenski župljani pa iz srca želijo, naj bi preč. g. zlatomašnik čakali še demantne sv. maše!

Gospodarske stvari.

Beseda o sadjereji in lovski postavi.

(Konec.)

Sedaj pa še preudarimo, kako strogo so zavarovani razni državni nasadi, vrtovi in druge javne naprave. Mala neznatna škoda se kaznuje, kakor na kmetih največje hudo delstvo. Čemu ta razlika, nam ne gre drugače v glavo, kakor da se tukaj dela z dvojno mero. In ta dvojna mera pri zavarovanju se jako pozna pri napredku, zato pa lahko zavrtnemo očitane, da kmet ne zna delati, na gospodo, da ona ne zna prav vladati. Pravico vsem, in kmalu smo pobotani!

Da pa ne govorim o kakšnej neznatnej zadevi, kar bi utegnil kdo misliti, kažem lahko na ogromne škode, ki jih je minolo zimo in tudi prej divjačina (zajec) napravila na kmetovih nasadih, večinoma sadnem drevju. Samo v eni občini znaša površno cenjena škoda nad 800 gld. Povprašal sem, koliko znaša pa davek one občine, in reklo se mi je 2400 gld. Torej dosega škoda na drevju davek za dobro tretjino. Čudno in neumevno je, ko slišimo med ljudmi vedne tožbe o velikih davkih, da pa o takšnej prikladi skoraj vse molči! Sklenemo lahko hitro sodbo o tem, da je uzrok ta, ker ljudstvo malo premišlja o pravem napredku. Zaspano opazuje vsakšno gibanje pri umnih sosedih, niti mnogo ne uvaža naukov, ki jih čita v raznih časnikih in knjigah, zraven pa se je udalo nekaki apatiji za vse. Misli si, da njegov trud itak ničesar ne izda, ali pa sanja, da bode se to vse samo izvršilo. Samo tako si moremo razlagati okoliščino, da se je na mnogi poziv v časnikih o tej zadevi še kaj malo občin oglasilo.

Toda ne velja ne eno, niti drugo! Da bi ne izdale prošnje občin — namreč vseh ali vsaj veliko, lahko nasprotno pričamo, da smo tem potem že marsikaj pametnega dosegli, ko smo neovrgljivo dokazali, da se nam godi krivica. Vrh tega se za to zadevo zanima tudi naša kmetijska družba, katera je menda sprožila, da se je izdal v tej reči poziv na občine, naj poročajo o storjeni škodi.

Drugi izgovor pa je še manj vreden, in kdor tako veruje je podoben onemu, ki misli da mu je suknja bližja od srajce. Vsak stan in vsako ljudstvo skrbi najprej za svoje potrebe, potem še le za druge, ali to pa le toliko, kolikor se dotični sam pobriga. Na tak način lahko da izhajajo mnogokrat iz raznih zbornic postave, mnogim škodljive, ker nihče onega ne sliši, kdor na tihem joče, ali »v žepu figo kaže.«

Pa se mi utegne ugovarjati, da bode občine imele zgubo na tem, ker ne bo dohodkov od lova. Opozarjam na prej omenjeno občino, da vrže lov ondi le borih 53 gld. na leto, torej komaj šestnajsti del od cenjene škode. Vrh tega imajo še kmetje pravico terjati ta znesek nazaj, ako svoj lov imajoči veleposestniki rado-voljno primerno ne doplačajo v občinsko blagajnico. To so razmere zmedene, da se ne dajo urediti v glavi; nasledek pa je: za skledo leče prodana pravica posestnikov!

Ta skušnja je že mnoge izučila, da ne velja. Tako

so letos na Gornjem Avstrijskem že prenamenili lovsko postavo, ki utegne zadostovati kmečkim potrebam. Mnoge enake želje in prošnje se slišijo od vseh strani, da je lovsko postava skoraj povsod v zbornicah na dnevnem redu. In to po pravici, ker le po pametno urejeni lovski postavi moremo zahtevati od kmeta umnega gospodarstva. Seveda se bode moral na ta način na kmetovem posestvu umakniti lovec kmetu in delavcu, kar je sedaj na robe, ali drugače ne gre! Če imam prvič vse stroške na glavi, da posestvu izplačam; če moram drugič prenašati vse težave, da gospodarstvo vzdržujem; potem se mi pa že lahko čudno zdi, da tretjič nimam nobene pravice, da bi si na njem branil sovražnikov. Takšno mnenje naj bi izražale občine v svojih prošnjah na kmetijsko družbo in deželni zbor, pa trkale skupno in vstrajno, dokler se nam ne ustreže po pregovoru: Pomagajmo si sami, in Bog nam bo pomagal. Pohorski.

Sejmovi. Dne 21. decembra na Laškem, v Poličanah (za svinje) in Brežicah. Dne 23. dec. pri Sv. Juriju ob južni žel. Dne 27. dec. v Imenem (za svinje), na Bregu pri Ptuj (za svinje) in v Vitanju.

Dopisi.

Iz Slov. Bistrice. (Volitve okrajnega zastopa). Hudo borbo smo imeli v Slovenski Bistrici. Vršila se je volitev za okrajni zastop. Ne sluteč posebno hude borbe, smo skoraj bi rekel brez skrbi čakali izida volitve. Ali dne 10. dec. smo se prepričali, da še imamo dosti nasprotnikov; kajti pri prvi volitvi smo komaj dva naših izvolili, in še le pri ožji volitvi zopet dva. Posebno sta se odlikovala v agitaciji od nasprotne stranke Stiger iz Slovenske Bistrice in Janez Hrastnik iz Spodnje Polskave. Vse so imeli ti ljudje dobro napeljeno, samo da popolnoma se jim ni posrečilo. Tako ima sedaj veliko posestvo izvoljene štiri nasproti štirim. Trga Makole in pa Studenice sta narodno volila. Še ni popolnoma potihnil volilni vihar, ko nam napoči sobota, dne 14. dec., ko nam je bilo zadnji in odločilni boj biti. Od ranega jutra do desete ure so dohajale trume volilcev od vseh strani. Zbrali smo se kakor navadno v gostilnici g. Petra Novaka, kamor pa niso samo naši, ampak tudi nekateri nasprotniki prišli. Tako na primer je prihrul tudi Baumann iz Pekla in se nekaj ustil, na kar ga pa g. Novak odločno zavrne, da je takoj pete odnesel. Tudi mestna občinska pisarna je bila zavetje nasprotnemu agitovanju, kjer so se tudi nekaterim listki delili. Ali vkljub najhujšemu naporu, so vendar bili naši kandidatje z ogromno večino izvoljeni tako, da skoraj ni vredno imenovati glasovanja nasprotnikov. — Volitve so končane, pa kakšen bode odbor, to bomo v kratkem videli. Bila je ta volitev zopet nova šola za nas, kako se imamo discipline držati, če hočemo tudi zanaprj gospodarji v okraju ostati. Obžalovati pa moramo vse tiste kmečke volilce, bodisi iz velikega posestva, bodisi iz kmečkih občin, kateri so šli na limanice našim najhujšim nasprotnikom, kakor so Stiger, Nasko, Baumann i. t. d. Vprašal bi je sedaj: Ali se ne sramujete vašega čina, da se daste zapeljati od ljudij, kateri vam v resnici niso bili nikoli naklonjeni? Jelite, da so vam delali vsakovrstne obljube in se vam na vse načine laskali, samo da so vas od vaših sobratov odvrnili? Pa tudi veste, zakaj so to storili? Čujte kratek odgovor! Zato so storili, ker hočejo sami gospodariti čez nas, kakor vas; kajti njim je le za gospostvo, pa ne za vas. Zapomnite si to in se ne dajte nikdar več preslepiti, ker poznali so vas samo